

mint sátoztetős. Különleges a 84. sz. ház, melynek szerkeze-
te talpgerendás lehetett. Néhány esetben a padló lesározását is
azonosítani tudtuk. Majdnem minden házban rögzíthettük sű-
tőkemencék nyomait, melyek általában szét voltak rombolva,
mindössze felépítményük omladéká, kövei és platnijuk faltjai
utaltak egykori jelenlétükre. Külső kemence nyomát két, ide-
iglenesen használt tüzhely nyomát egy esetben tudtuk igazolni.

Az értékelhető kemencék platnijainak szürke sározása 2–3
cm vastag volt, alatta állatsonttal, kerámiatöredékekkel, kövek-
kel tapasztva. Felmenő faluk 8–12 cm vastag lehetett.

Az egyik objektum érdekessége, hogy a háznak induló jelen-
ség méhkas alakban lemélyült, majd az alján egy négyszögletes,
szervesanyag tartalmú folt mutatkozott. Úgy tűnik, mintha az
épületből mélyítették volna le, mintegy pincészerűen (sehol
sem lép ki a ház vonalából).

A szelvény legmarkánsabb jelensége egy 5 árokból álló
komplexum volt. Tagjai lépcsős oldalú, helyenként cölöp-
lyukakkal tagolt aljú árkok. Ez utóbbi jelenség védmű funk-
cióra utal, míg a fővonalból leágazó tagok a vízelvezetést
szolgálhatták. Telekhatároló árokra egy esetben akadt példa.
A szelvény D-i fala mentén K–Ny irányú házsor jelentkezett,
kijelölve a település terjeszkedésének irányát. Az utcából mind-
össze 3 ház esik ki, melyek az árok É-i oldalán kerültek elő.
A kronológia összetettségét mutatja, hogy mind az árokrend-
szerre ásva, mind által vágva jelentkeztek gödrök, sütőkemen-
cék és házak.

A lelőhely leletanyagának döntő többségét a kézikoronon
készített, közúzalekos soványítású főzőfazekak adják, befésült
vonal- és hullámvonalalköteg díszítéssel. Jóval szerényebb meny-
nyiségű a kézzel formált fazék, és csak elvétve került elő sűtő-
harang töredéke. Viszonylag gyakoriak a csontból készített árák,
ritkábban simítókanalak, ill. egyéb csonteszközök maradványai.
Orsógomb és -korong mindössze 1–2 példánnyal képviselteti
magát, csakúgy mint a vastárgyak, a vassal. Nagy mennyi-
ségben találtunk viszont a kemencék környékén riolitot/riolit-
tufát, és kibontottunk egy fél örlökövet is. A cserepek között
szórányosan rézkori(?) töredékek is előfordulnak. A helyszíni
megfigyelések alapján több periódusú, de végig a kései avarok
által használt településrészletről van szó, mely D felé terjed
tovább. Több szempontból is érdekes a feltárás: az előzetesen
ide helyezett, Árpád-kori Töt falu helyett annak késő avar kori
(8–9. századi) előzményét(?) fogtuk meg, melynek közelé-
ben ráadásul az egykori lakók temetőjét is azonosítani tudtuk.

A leletanyagot a Jóna András Múzeumba szállítottuk.

Munkatársak: Körösfői Zsolt, Scholtz Róbert régészek;
Bocz Péter régésztechnikus; Kiss László, Sipos Attila Csaba,
Svéda Csaba és Vizler Csaba rajzoló; Balogh Lászlóné és
Szmolár Edit segédrestaurátorok.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN – TOMPA GYÖRGY

239. Nemeskér, R. k. templom (KÖH 79329)

(Győr-Moson-Sopron megye) Kú

2011. november 30-án régészeti felügyeletet láttunk el a temp-
lom köré tervezett drénárók kivitelezési munkáihoz kapcsoló-
dóan. A templom felújítását műemléki kutatás előzte meg 2011

augusztusában és szeptemberében. A felügyeletnek ezért az
akkor tapasztalt jelenségek kiegészítése is célja volt. Az árok
ásását a D-i oldalon kezdték, az É-in folytatták, majd a szen-
tély körül fejezték be; 50 cm széles és 60–70 cm mély árkot
ástak munkagéppel. Mindenhol kevert humusz talaj került
ki az árokból, elvétve szórvány antropológiai anyaggal, mert a
középkori templom körüli temetőt csak a 18. században zárták
le. A középkori hajó K-i sarkainál – ahonnan K felé a 18. szá-
zadban bővítették a templomot – az alapozásban is elválás volt
tapasztalható. Az is megerősítést nyert, hogy a hajó D-i kapujá-
nak küszöbszintje soha nem helyezkedett el mélyebben. Egyéb
régészeti jelenséget nem tapasztaltunk.

Munkatárs: Nemes András művészettörténész.

GABRIELI GABRIELLA

240. Nemesvámos, Baláca (MRT 2. k. 34/14. lh., KÖH 8735) (Veszprém megye) Ró

A feltárás a balácai római kori villagazdaság turisztikai fej-
lesztését célzó, Veszprém Megye Önkormányzata által elnyert
KDOP pályázat terhére valósul meg 2011. május 3–26. között.
A feltárási munka két, egymást követő szakaszból állt: optikai
kábel árkanak régészeti megelőző feltárása (50 m²) és római
kori fűszer- és gyógynövénykert létesítése (300 m²).

Az optikai kábelt a III. épület szerverszekerényétől a főépü-
let (L) bejáratánál levő kapcsolószekerényig kellett elvezetni.
A nyomvonalat igyekeztünk nagyrészt már feltárt területen ki-
jelölni. Feltáratlan területeket érintettünk a főépület és a X. épü-
let közti szakasz egy részén, ill. a X. és III. épület közti szakasz
egy részén. A nyomvonal szélessége 40–50 cm volt. Mélysége
a régészeti érintettség szerint változott. Az előbbi szakaszon
csak kézzel dolgoztunk, míg az utóbbi esetben kis kotróval
emeltük ki az átlagosan 30–40 cm vastag forgatott réteget.
A forgatott réteg a III. épület felé megvastagodott, és újkori tör-
melékkel kevert építési törmelékké változott. A forgatott réteg
és a törmelék alatti vastag, barna, kevés római kori habar-
csszemcsével, *tegula*- és *imbrex*-töredékekkel kevert réteg jelent-
kezett. A barna réteg alatt a világosbarna altalajt találtuk, ami-
ben az objektumok jelentkeztek. A régészeti érintetlen, ill.
a már feltárt területeken 60 cm volt az árok mélysége, az újon-
nan feltárt részekben elérhette a felszíntől mért 170 cm mély-
séget is. Összesen 8 régészeti objektumot tártunk fel. Ezek
közül 3 objektum korábbi régészeti feltárás nyomait mutatta.
Öt objektum a X. és III. épület közti szakaszon jelentkezett,
feltáratlan, ill. közművezetékekkel részben bolygatott volt. A kis
sz. régészeti leletanyag alapján a 8 objektum a kora római idő-
szakhoz köthető.

Az előző évek dokumentációja alapján jelöltünk ki 5 szel-
vényt a tervezett római kori fűszer- és gyógynövénykert he-
lyén. A szelvények körzetében található építmények alapján
feltételezhető volt, hogy épített emlékekkel nem kell számolnunk
a területen. A területet előző ásások alkalmával (Rhé Gyulától
kezdve) sokáig földdeponák használták, így jelentős vastagsá-
gú, újkori szeméttel kevert réteg jelentkezésére is számítottunk.
A kijelölt szelvények felületét – tanúfal hagyása nélkül – forgó-
kotróval lehumusztuk. A humuszosítás során az újkori, római